

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 119. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983404135536/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

Dig jeg møder, hvorhen Tanken seer:
 Ewig og Du mig møde træder,
 Skjenker mig i Drenge tabte Glæder,
 Som jeg vaagen aldrig finder meer. 4
 Dronnende jeg seer den tætte Klynge,
 Troffen af dit James gyldne Pål,
 Stormende, sig Havets Bølger, gynges,
 Og Fekjendtlighedens Krands slynge
 Om din Isse med begeistret Smil.

Men jeg selv, tiltrods for Tidens Magt, 10
 Som vil grum vor Undergang forvalde,
 Skal, som Du, uvieselig beholde
 Lunets evig unge, pyldne Pragt? —
 Dronnen er forbi, mit Syn forevinder,
 Fremtid ligger skjult for hver en Sands; 15
 Men Din Gave — hvad end Tiden spinder —
 Vorde Beandet, som for stedse blunder
 Min Erindring, min Forhaabnings Krands.

den 25. Novbr. 1832.

Dette Digt af Heiberg rører den ældre Kunstnerinde til Taarer. „At faa 20
 et Digt fra Heibergs Haand! Ak, min søde, kjære Hustru“, udbrød hun, „det
 bliver vist en af mine sidste Glæder her i Livet!“ Til sin Død bevarede hun
 Godhed og Interesse for mig og min Virksomhed ved Theatret, idet hun
 altid vedblev at kalde mig „sin lille Trine“.

Ak, hvor mange Minder stige ikke op i min Sjæl ved at nedskrive disse 25
 halvforglemte Digte! Hvad er det dog for en ubeskrivelig vemodig Følelse,
 hvormed man ser tilbage paa en Ungdomsperiode af sit Liv. Den er op-
 levet, tilbagelagt. Veien fra denne Periode til nu forekommer En saa uende-
 lig lang, og dog rykker den os i et saadant Øieblik saa nær, som om det
 var foregaaet i Casu. Ungdommen og den modne Alder nydes saaledes paa
 een Gang.

„DEN STUMME I PORTICI“.

Vi vare nu ved Slutningen af Saisonen 1829—1830. Digteren Hertz havde
 skrevet sit anonyme Lystspil: „Amors Geniestreger“, og i Lottes overgivne
 Rolle fik jeg nu Løilighed til at sætte mig fast i Publikums Gunst. Det 25
 yndige Lystspil med sine lette Rhythmer gjorde stor Opsigt og vandt udelte

Bifald hos Publikum. Man gættede og gættede, hvem den ubekjendte Digter kunde være, der i den Grad havde Sproget i sin Magt ... Alt forgjæves; Forfatteren forblev skjult. Den overgivne Lotte passede vel kun lidt til min daværende Stemning, men Digteren øvede en saadan Magt over mig, at jeg spillede denne Rolle, som om jeg besad hele det Ungdommens Mod, al den Lyetighed, der for et Aar siden virkelig fyldte mig.

„Den Stumme i Portici“ skulde imidlertid ende Sæsonen, og man var blevet enige om, at jeg skulde udføre Fenellas Rolle i den Opera. Man lod mig vide, at jeg om fjorten Dage maatte være færdig med Indstuderingen heraf. . . en Tid, man vel indsaac var meget kort, men da det var en minstek Rolle, kunde jeg faa Hjælp af Balletmester Bournoville for at løse mig Arbejdet. Dette Løfte gjorde, at jeg paatog mig i den korte Tid at indstudere samme. Jeg henvendte mig da til Bournoville med Bøn om, at han vilde yde mig den af Directionen lovede Hjælp; men Bournoville erklærede nu paa det Bestemteste, at han aldeles Intet vilde have hermed at gjøre, da han ansaa det for en Fornærmelse mod hans Danserinder, at ikke een af dem var anmodet om at udføre dette Parti, som overalt i Udlændet udføres af den første Danserinde ved Balletten. Mismodig forlod jeg ham og lod Directionen vide, at jeg ikke troede mig istand til at indstudere denne vanskelige Rolle, som jo formelig krævede en minstek Composition, især i saa kort Tid, som var mig indrømmet dertil. Jeg fik nu til Svar, at jeg maatte paalægge mig denne Rolle, saa godt jeg kunde, da Sæsonens heldige Slutning beroede derpaa. Man sendte mig nu et unnsædligt tykt Partitur, for at jeg kunde gjøre mig bekjendt med Musikken. Jeg gaa ved at se denne Masse af mig ubekjendte Noder, som jeg jo maatte lære udenad for derefter at afpasse min Mimik. Denne Opera var ikke tidligere opført i Kjøbenhavn, og altsaa aldeles fremmed for mig. Jeg had nu, om man vilde sende mig en Repetiteur, der kunde spille Musikken for mig, for at jeg hurtigt kunde blive bekjendt med den hele Composition, men — saa utroligt alt dette lyder — der blev sværet mig, at en saadan Hjælp kunde jeg ikke erholde, men maatte selv sørge for, paa hvad Maade jeg kunde, at lære Musikken at kjende. Havde nu ikke en Slægtning af Fru Gyllembourg, nuværende Høiesteradvokat Edouard Buntzen, forbarmet sig over mig og dagligt spillet Musikken saa længe for mig, til den nogenlunde blev mig bekjendt, ved jeg virkelig ikke, hvad jeg skulde grebet til. Jeg har altid høvt en udmærket Høikom-melse, især for Musik, og dette kom mig nu her tilgode. Dagligt gjentog han Musikken for mig paa Claveret, medens jeg betænkte, hvorledes disse Toner vare at foretaa, hvad Componisten havde villet udtrykke med dem, hvorledes min Mimik bedst vilde smelte sammen hermed, og hvilke Gestus bedst kunde udtrykke Fenellas Sindsbøvelser. Opfyldt Dag og Nat af

Johanne Luise Heiberg som Fenella i „Den Stumme i Porten“.

Ettes Tegning af Christian Beyer ca. 1833.
(Theatret 1803).

5 lig havde taget saaledes paa mig, at jeg, som man siger: neppe kunde henge
 sammen — med en særlig Belønning. Conferentsraad Manthey, der nu var
 enig i, at min Udførelse var lykkedes særdeles godt, ja endogsaa gik ind
 paa Publikums Mening, at netop det, at man ingen Balletmester sporede
 i min Fremstilling, gav den sin egentlige Ynde og Tiltrækning, moddelte
 mig Directionens Godhed ved denne særlige Belønning, som han bad mig
 komme for at afhente hos sig. Heiberg og jeg selv fandt, at dette var en
 stødende Form at yde mig den paa; han bad mig derfor om ikke at ind-
 finde mig hos denne Herre for at modtage, hvad han saa nedladende havde
 10 at byde mig. Fra Dag til Dag opsatte jeg derfor at gaa til ham. Forundret
 over min Udebliven gjentog han sin Opfordring saa længe, at jeg tilsidet i
 min Forlegenhed ikke vidste, hvilken Grund jeg skulde finde paa i den
 Anledning, og gik omsider til ham. Han overrakte mig nu med vigtig og
 nedladende Mine 30 Rdl. Idet han paany udtømte sig i Roes over, hvad jeg
 15 ved denne Leilighed havde præsteret. Denne Belønning, givet mig paa denne
 Maade, tiltaar jeg, saarede mig ikke lidt. Ved min Hjemkomst bebrejdede
 Heiberg mig, at jeg havde taget imod denne latterlige Gave. Jeg for mit
 Vedkommende vedblev at sætte større Pris paa den Aerkjendelse, som
 ydedes mig af Tilskuerne. Og blandt dem, som saaledes følte sig stærkt
 20 grebne af „Den Stumme“, var ogsaa Kongen, Frederik den Sjette. Paa min
 Fødselsdag i November, Saisonen efter, da „Den Stumme“ atter gjentagne
 Gange blev opført, sendte han mig et stort, smukt Taffeluh, hvorpaa var
 anbragt to Figurer, en Fisker og en Fiskerpige i italiensk Costume. Uhret er
 endnu i min Besiddelse. Ved min Bortkjørsel fra Theatret den følgende
 25 Aften, da „Den Stumme“ var bleven opført, havde Skuepiller Stage decora-
 ret min Vogn indvendigt med de skønneste Blomster.*

Aaret efter „Den Stummes“ Opførelse paa vort Theater, sendte Direc-
 tionen for det Stockholmske Theater en Danserinde til mig med Bøn om at ind-
 studere Fenellas Rolle med hende. Balletmester Bournonville vedblev imid-
 30 lertid at være utilfreds med min Opfattelse af den og forsikrede, at han,
 hvis han engang kunde faa Leilighed til at indstudere Rollen med en af
 sine Danserinder, da skulde vise, hvad der kunde gøres ud af den. Da jeg
 derfor mange Aar efter paa min indstændige Bøn om at maatte afgive dette
 for mig austrengende Parti første Gang skulde se Rollen udført af en Dan-
 35 serinde, der havde indstudet den under Bournonvilles Veiledning, var jeg
 spændt paa, hvad han nu havde bragt ud af den. Men jeg saa til min For-

* Modsceningen mellem disse idylliske Demonstrationer og de revolutionaire Følger af samme Stykkes Opførelse i Bruxelles et Fjerdingsaar i Forvejen (25de August) er ofte blevet fremhævet.

undring, at min hele Opfattelse af Rollen var løbeholdt Træk for Træk, Stilling for Stilling, og den hele Forskjel bestod i, at hvad jeg havde udført paa venstre Side af Theatret, nu blev udført paa høire — og densgjort gik Rollen over Scenen uden mindste Virkning paa Publikum. Med et lille Smil forlod jeg Theatret. Sagen var den, at det var ikke denne eller hin Stilling, dette eller hint mimiske Udtryk, der havde grebet Publikum ved min Udførelse, men at jeg havde formaaet at paatrykke Rollen en Personlighed, der fængslede ved Simpelt og Sandhed. Dette formaar kun en Skuespillerinde, aldrig en Danserinde af første Rang; thi det Rørende falder netop bort ved det, der er hendes Fortrin, nemlig: Virtuositeten. Maaſke lader det sig gjøre for en mimisk Kunstnerinde, ifald hun ved Udførelsen formaar at skjule Danseskolen. Dog herom kan være forskellige Meninger. Men lige til den Dag i Dag, da flere Danserinder have forsøgt sig i Rollen, anser jeg den hele Opfattelse og Composition af Fenellas Rolle for min. De, der endnu leve fra hin Tid, og som ved Siden af den senere Udførelse have set min, haaber jeg, ville vide, at hvad jeg her paaſtaar er Sandhed.

DET LYSER MERE OG MERE OP.

Denne for mig trykkende og triste Saison var nu tilende. Ved Begyndelsen af den var min Forlovelse sket; i Midten min Bortflytning fra Wexschalls Hus, og Slutningen var optagen af Arbejde, min Angst og Anstregelse med at indstudere „Den Storme i Porten“. Sommerferien var nu indtraadt, og jeg derved i tre Maaneder udenfor det offentlige Liv. Jeg besluttede nu at tage Mod til mig og gjøre Ende paa dette Forhold, og Øieblikket kom, da min Forlovede en Dag skrev til mig og opfordrede mig til at være sandtro imod ham og sige ham, om jeg følte mig ulykkelig ved vor Forbindelse, og om denne var Skyld i det Mismod, den Sorg, der saa ofte lyste ud af mine Øine og gjennem mit hele Væsen; isæfseld bad han mig om, at jeg aalsøbjertigt vilde udale dette for ham. Dagen efter dette Brev, da han indfandt sig hos mig, hørte jeg min Taushed. Ordet, der saa længe havde svigtet mig, lød nu roligt og klart fra mine Læber. Med fuldkommen Ærlighed sagde jeg ham nu Alt, hvad der saa længe havde trykket mit Sind, og bad ham tilgive mig min Letsindighed at lunde mig, inden jeg kjendte mine egne Følelser. Stille og rolig hørte han paa mig, og idet vi hævdede vor Forbindelse, skiltes vi som Venner.

Dagen efter skrev jeg til ham, bad ham endnu en Gang om Forladelse og takkede ham for det broderlige Venskab, han i Fremtiden havde lovet